

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

publica præcipui, cum quo multis annis Mel- ANNO
 lanchthoni necessitudo non vulgaris inter- 1554.
 cesserat; qui cum & in Comitibus quibusdam,
 ubi de religione suscepta fuit deliberatio,
 frequenter, & ob sententiarum conuenien-
 tiam non insuauiter fuerat collocutus. An-
 tecedebat ætate Melanchthonem annis fere
 septem; & totidem annis eundem antecessit,
 communem vniuersæ carnis viam ingressu-
 rus. Nam septennio post Anhaltinum &
 Sturmium Melanchthon rebus humanis ex-
 emptus est, vt suo loco referemus.

CAPVT XXII.

- I. *Mortuo Osiandro, exorta inter Lutheran-
 certamina. conuentus Naumburgi & scri-
 ptum. Melanchthon in Prusiam vocatur
 obseruans varia hoc tempore prodigia.*
- II. *Melanchthonis ad aulam acciti negotia, o-
 dium in Flacian. in Lautervvaltinum do-
 gma & Osiandrin. eiusq; acta in disputa-
 tione Norimberg.*
- III. *Pax religionis per Imperium. Flacian. &
 Melanchthonic. dissidia.*
- IV. *Melanchthonic. & Flacian. conuentus, o-
 dia, certamina, eorumq; causæ & origines
 ad longum.*

OBIT anno superiore proximo Re- I.
 giomonte Andreas Osiander, noui do- Mors O-
 gmatis inuentor de iustificatione, quemad- siandri.
 modum supra diximus. At hæresis cum illo
 mortua non est: Imo post autoris obitū vi-

ANNO
1554.
Osiandri
norum in
disputan-
vehemen-
tia.

Cam. pag.
336.

Eius culpa
in Witten-
bergenfes
reicta.

Mel. ep. ad
Cam. p. 626

Naumbur-
gum con-
uentus in-
dicitur.

res fumpfit & incrementa; non in Borussia tantum, vbi princeps Albertus patrociniū præstabat Osiandrinis, sed & in Germania. Disputabatur studio partium non modo vehementer, sed & alicubi tumultuosè: Cæterum quod in eam audaciam Osiandri- ni proruperunt, vt liberius propugnarent nouum illud dogma, & contra Lutheranos effrenatius insurgerent, id nonnulli VVittenbergenfium culpa factū afferebant; quos sub initium, priusquam error hic in publicum prodiret, nō consideratè fatis & prudenter ad interrogata quædam respondiſſe dicebant, & hæreseos autori plusculum concessiſſe: quem si paulò feuerius infrenarint atq; represserint, caueri potuiſſe, ne malum illud in tantam se diffunderet amplitudinē. His spargendis Melanchthonem notabant imprimis, à quo constat Osiandrum initio paulo mollius habitum, vti supra diximus. Quæ causa fuit, vt cum postmodum in pugnam eſſet prodeundum, paulo timidius, & plane reſtitantis inſtar in aduerſarium tela torqueret. Nunc vero cum malum serpiſſet longius, & paſſim incrementa ſumpſiſſet, viſum fuit anno ſequente 1554. vt ad ſedandos motus domesticos, maximè vero ad ſopiendum diſſidium, quod in Borussia per Osiandrum erat excitatum, Naumburgi Synodus haberetur: ad quam ex plerifq; Germaniæ prouinciis Lutherani doctiores conuocati fuerunt.

Dis

Displicuit institutum hoc Melanchthoni, quod metueret, ne Flacius Illyricus istuc accederet, aliique factionis istius rigidiores Lutherani, quos vehementer oderat: quam rem ad amicos non dissimulavit. Proficiscendum tamen fuit ad Synodum hanc, quia novus Elector Augustus ita voluit mandavitque. Venit itaque mense Maio Naumburgum, Ioanne Forstero Theologo Lutherano Hebraicæ linguæ professore comitatus. Lipsiâ venit Alexander Mesijs Scotus, charus imprimis Melanchthoni: ex Hassia Adamus Crafftus; alij aliunde. Argentoratenses Ioannem Sleidanum miserunt, historiæ scriptorem, hominẽ sacramentarium. Misit & VVirtenbergicus Princeps quosdã, qui cum Gotham vsque peruenissent, quod est Thuringiæ oppidum, regressi domum reverterunt, incertum quam ob causam; nisi quod forte reuocarentur à principe, vel ipsi de dissidiis Lutheranorum componendis desperarent; vel quod Osiandrum forsan intelligerent in ea conuentione damnandum; cui Brentius secreto patrocinebatur: Vbi Naumburgum cæteri conuenerunt, res tentata quidem fuit; sed euentus conatui nõ respondit. Confarcinarunt scriptum quoddã, in quo breuiter tractata fuerunt ea, de quibus tum maximè controuersabatur. Hoc chartaceo glutine dissidentium animos coniungere nitentur. Verum nihil effectum est, fuitque conatus hic omnis frustra.

ANNO
1554.
Melanchthon. trepidatio.
Eius aduentus Naumburgum.
Camer. pag. 338.
Item Mesijs Crafft. Io. Sleidani historici.

Brentius Osiandri assecla.

Scriptum Naumburgicum.
In ep. ad Cam. p. 686.

ANNO
1554.
Melanch-
thon in
Prussiam
euocatur.

Vocauit eodem anno Melanchthonem Borussiae Dux Albertus, Osiandrini certaminis gratia: cumq; ille non veniret, idem princeps Augustum Electorem nouum per litteras interpellat, rogatq; ne per suos Osiandrini dogmatis in concionibus scriptisq; publicis odiosam deinceps mentionem fieri patiatur.

Prodigia.

Nunciata sunt hoc tempore multa prodigia, quae Melanchthonem non parum teruerunt. Coelum in Silesia visum ardere: exercitus alicubi conspecti fuerunt in aere, velut parati ad conflictum; pluit multis locis sanguine: Ad Ansbachium in Franconia vir supra Solem apparuit, effundens cruorem in Solem ipsum, & in aquilam conantem altius volare, & in virum astantem equo. Haud procul VVittenberga ceruus apparuit in excelsio monte, è regione Sol cruentus per medium visus diuidi, partesq; eius dilabi ad diuersa loca; & postea exercituum dimicantium species visa: In oppido Thuringiae, quod Nebram vocant, puellam natam aiunt, quam flamma ex vtero materno erumpens, interemerit.

In ep. ad
Cam. p. 339.

II.
Melanch-
thon ad
aulam vo-
catur.
Tria capi-
ta delibe-
rationis.

Eodem anno Melanchthon cum quibusdam alijs ab Electore vocatus est ad aulam, vbi tria quaedam illis ad deliberandum proposita fuerunt; de instituenda nimirum Visitatione, de Consistorijs; & de Scholae Misenenensis augmento. Ad Vi-
sita.

sitationem quod attinet, de eius forma mo- ANNO
doque Melanchthon quædam commentari 1554.
iussus, confecit scriptum; quod in confesso
lectum fuit, & præsentium assensu compro-
batum. Quanquam ipse ab huiusmodi ne-
gotio totus erat alienus; quod non ignora-
ret, Flacianos passim inter pastores inueniri,
quos ut odio satis acerbè prosequeretur, ita
vicissim ab ijs, vel ut hostibus suis acerbissi-
mis vehementer sibi metuebat. Fugit itaque
congressum illorum, quantum potuit, nec
quicquam cum illis habere voluit commu-
ne. Cum verò sub initium anni sequentis Ann. 1555.
virgeretur, imposita fuit illi necessitas, ut
iret: Quanquam fecit hoc inuitus, & repu-
gnante genio, nihil dubitans, quin nouum
sibi crearet negotium, & crabrones Flacia-
nos irritaret. Qua de re mentis arcanum pro-
dit ad amicum quendam ex intimis: Cohor- Ibid. p. 688.
resco, inquit, cogitans de illa toties flagitata
inspectione, de qua accidit nobis, quod dici-
tur: ἀνδρὶ λυδοῦ οὐκ ἦν πραγματα, ἀλλ' αὐ-
τός ἐξελθὼν ἐπείατω. Homini Lydo non e-
rant negotia; at ille egressus hæc est merca- In ep. sel.
tus. Hæc Melanchthon ad Camerarium pri- pag. 424.
die Idus Ianuarij.

Erat in Pannoniâ quidam inter Luthera-
nos concionatores, Matthias Lautervvaldt
(Holylum græco nomine Melanchthon ap-
pellat) qui dissidere cœpit à reliquis in do-
ctrinâ de Iustificatione: Quanquam interim
nec Osiandri, nec Stancari sententiâ seque-
batur.

Melanch.
odium er-
ga Flacia-
nos.

Ann. 1555.

Ibid. p. 688.

In ep. sel.

pag. 424.

Matthiæ

Lauter-
vvaldt do-
gma.

ANNO
1555.

Axioma
Luth. de
iustifica-
tione, clo-
aca Anti-
christi.

A Melāch-
thone exa-
gitatur.

In epist. ad
Cam. p. 690

Fœcundi-
tas hære-
sum inter
Lutheran.

batur. Asserebat veram contritionem, & re-
nouationem spiritus, adeoque nouam obe-
dientiam ad iustificationem hominis requi-
ri: Axioma verò Lutheranum, quo dicitur
hominem iustificari sola fide, non repudia-
bat modo, ceu falsum, sed & contumelio-
sis vocibus explodebat, cloacam appellans
Antichristi. Erat is homo felici quidem ar-
gutoque ingenio, sed pugnaci: cumque sen-
tentiam suam in ciuitate Eperienti publicè
profiteretur, à vicinis quibusdam concio-
natoribus reclamatum fuit: quæstio verò
ipsa, de qua disputabatur, ad VVittenber-
gensis academię iudiciū reiecta: Cuius no-
mine Melanchthon hoc anno breue confe-
cit scriptum; in quo sententiam Holyti da-
mnat velut repugnantem doctrinæ VVit-
tenbergensium, & à monachorum corrup-
telis, vt loquitur, (à doctrina Catholicorū)
re ipsa nihil differentem: autorem verò, ni-
si resipiscat, per Senatū Eperientem de-
cernit ab euangelico ministerio remouen-
dum. Ita censuit Melanchthon; qui vt vi-
uentem Holytum oderat, ita paulò post
mortuum venenato sarcasmo profecutus est,
Matthias Holytus, inquit, nuper mortuus,
” fortassis iam in cymba cum Charonte dis-
” putat.

Cæterum huiusmodi controuersię plu-
res per hoc tempus inter Lutheranos passim
suppullularunt; vt fit, adeoque fieri necesse
est inter eos, qui contempta Ecclesiæ vete-
ris

ris autoritate, ruptisque obedientiæ vinculis genij sui Sathanæque ductum sequuntur. ANNO 1555.

Non de ijs loquimur disceptationibus intestinis, quas Adiaphoristæ, Flaciani, Maioristæ, Osiandrini, Synergistæ, Stancariani scriptis aduersarijs publicè fouebant; sed de disputationibus quibusdam alijs concionatorum petulantia passim emergentibus, quas Melanchthon in fomite scintillantes extinguere conatus est, priusquam in publicum incendium erumperent: Cuius generis fuerunt controuersæ, quæ in Academiâ Pomeranica, in ciuitate Gottingensi, Northusana, Ratisbonensi, Stetinenfi & alibi per concionatores excitatæ sunt, quas politici ciuitatum magistratus ad Melanchthonis iudicium retulerunt. Ea verò res summas illi molestias magnosque labores peperit; non raro etiam odium atque inuidiam conciliauit. Ita; cum aliquando post multas huiusmodi scriptiones de quadâ, quæ Sterini mota erat controuersia iudicium suum perscripsisset, quasi tædio victus altercationum istarum ad Camerarium suum in hæc verba prorumpit: Non poeticæ carnificinæ apud inferos pares sunt meæ carnificinæ, qua excrucior scribendis disputationibus, legibus, præfationibus, epistolis.

Post Synodum Naumburgensem, in qua Melanchthonem cæterosque, qui conuenerant, de componendis Lutheranorum dissidijs intestinis frustra laborasse diximus,

Osiand-

Molestiarū
Melancht.
acerbitas.

In epist. ad
Cam. p. 702

ANNO

1555.

Dogma Osiandri recrudescit Noribergæ.

Certamen vtriusque partis vehemens.

Melancht. Noribergã venit, ratione certaminis.

Cõsil. Theolog. Mel. pag. 208.

Brentius consulto renuit venire Noribergam.

Osiandrinum certamen Noribergæ cum primis vehementer recruduit. Vixerat in hac vrbe multis annis Osiander, priusquam in Borussiam aufugeret, & semē hæreseos quorundam animis inseruerat, qui præceptoris iam mortui sententiam magna contentione, summoque cum seruore tuebantur. Nec deerant è Lutheranis, qui se fortiter illis objicerent. Atque hæc contentio in tantum ardorem efferbuit, vt ad gladiatorum morem inter se dimicare viderentur: Quam pugnam cum Senatus in Republica sua nequaquam diutius ferendam putaret, Melanchthonem aliosque nonnullos, quorum erat inter Lutheranos insignis autoritas, Noribergam euocat, vt dissidentes concionatores ad concordiam redigerent, sopirentque foedum illud certamen. Venit istuc Melanchthon Augusti principis Electoris permissu; qui & ipse sopiendi dissidij erat cupidissimus. Adduxit secum Alexandrum Alesium Scotum, & Ioachimum Camerarium, academia Lipliensis professores; tum Iacobum quendam Rungium Pomeranum, qui tum fortè domi ipsius hospitabatur. Expectatus fuit & Ioannes Brentius: Verū is excusauit sese datis litteris, quibus de controuersia mentem suam exposuit.

Fauebat Osiandro Brentius; quem affectum biennio post in Colloquio VVormatiensi non obscuris indicijs declarauit; vt infra dicemus. Itaq; cõsulto abstinuisse videtur ab hoc

ab hoc conuentu, ne vel offendere Melanchthonem, vel Osiandrum non tueri cogeretur: Alterutrum enim in illo congressu faciendum videbat. Vbi Melanchthon cum socijs Norinbergam venit, actum est cum concionatoribus, & prolixè varieg; disputatum de Iustificatione; nec vna fuit omnium sententia. Inuentus inter concionatores senex quidam, qui Christum asserbat iustificare per accidens.

Post multam disceptationem Melanchthon more suo scriptum cōfecit stilo ad eum modum temperato, vt Osiandros verbis acrioribus non irritaret; vt erat molliendi sermonis stiliq; cum vellet ad lenitatem temperandi magnus artifex. In hoc scripto suam & V Vittenbergensium sententiam exposuit de iustificatione, quam contra Osiandrum pridem defenderat; & argumenta partis aduersæ diluit. Deinde concionatoribus mandatum fuit à Senatu, vt probarent scriptum hoc, & assentum subiectis nominibus testarentur. Paruerunt plerique: Duo tamen ex Osiandris concionatoribus, qui se profitebantur à sententia non discessuros, detrectarunt subscribere: quam ob causam solum vertere iussi Norinbergâ discesserunt. Itaq; Melanchthon præsidio magistratus politici de reliquijs Osiandris in ea ciuitate triumphauit, is ipse, quem Osiander, dum viueret, ante paucos annos miserandum in modum protriuerat & conculcarat.

ANNO
1555.

Disputatio
Theologorum
Norinbergæ.

Melanchthon
scriptum
cudit.

Ei subscribitur.

Hæc

ANNO

1555.

III.

Pax Reli-
gionis per
Imperium.*Cam. in v.**Mel. p. 351.*Flacianorū
machinæ
in Meläch-
thonem.*Cōsil. theol.
to. 2. p. 257.*

Ioan. Frid.

Saxo man-

cipium

Flacij.

Flaciani
Synodum
flagitant.Ad castigā-
dos Mc-
lanchtho-
nicos.

Hæc acta fuerunt Norinbergæ ann. 1555: quo eodem in Comitijs Augustanis factum est decretum illud, quo pax per Imperium certis conditionibus inter Catholicos & Lutheranæ professionis Ordines sancita fuit, quam Pacem religionis appellamus. Vbi domum redijt Melanchthon, sæua denuò tempestas per Flacianos in ipsum concitata fuit. Erant hi proximis annis facti potētiores, nec vulgus modo partibus suis habebant additum, sed & principum quorundam animos fraudulenter occuparant: Quæ res Spiritus illis maiores addidit, fecitq; ad quiduis molliendum audaciores. Ioannes Fridericus Saxonix Dux, quem Cæsar electorali dignitate spoliatum de gradu deiecit, huic factioni vehementer erat addictus. Itaq; cum libertati restitutus ad filios redijisset; quod an. 1553. factum diximus, patrociniū Flacianis deinceps præstitit; cuius iudicium multorum animos illis conciliauit. Tantus verò principis illius affectus erat in huius farinae Lutheranos, vt decumbens an. 1554. quo mortuus est, Nicolaum Ambsdorffium, qui post Flacium inter huius sectæ coryphæos præcipuus erat euocaret, ab eoq; viam sibi demonstrari vellet in extremis, cum esset è corpore migrandū. Audaciores igitur facti Flaciani Synodū flagitabant, in qua Melächthonem cæterosq; molliores Lutheranos, qui sese in consultationibus de libro Augustano paulò moderatiores exhibuerāt, ad césuram reuocatos in ordinē redi-

redigerent: Quæ causâ fuit cur Melanchthon ad eum modû cõtremisceret ad synodî mentionē, & Flaciû eiusq; gregales odio perquã acerbo prosequeretur. Illi vero magnis importunisq; clamoribus vrgebant Synodû, ad quã conuocari volebãt oēs, qui cõfessionem Augustanã, vel doctrinã à Luthero traditam profitebãtur. Ab his verò Synodicã cësoria- que autoritate cõtroversiã aiebãt discutiendã, quæ inter Melãchthonem & Flacium agita- batur, & sententiam auditis vtriusq; rationi- bus pronunciandam: Quod si fieret, Flaciani de Melãchthonicis Adiphoristis certam vi- ctoriam magna cû fiducia sibi pollicebãtur.

Actum verò fuit hoc negotium non apud eos modo principes, qui Flacium eiusq; gre- gales tuebantur, sed & apud Augustum Ele- ctorem Saxonie, qui licet magni faciebat Melanchthonem, non alienus tamen ab in- dicendã huiusmodi Synodo videbatur; vt semper princeps ille pacis atque concordie fuit amantissimus; cumque eam inter Luthe- ranos per Synodum inlaurari posse despe- raret, rem per colloquia paucorum sequen- tibus annis tentandam censuit. Verum cum nec ista via negotium succederet, tandem scribendæ concordie, perque Germaniam circumferendæ consultor fuit: Quod consi- lium quomodo cesserit, posteriorum tem- porum historia testatur.

Interea terruit Melãchthonem Flaciano- rû ardor, Synodam tanto studio flagitantium: Ideoq;

Varia prin-
cipum Lu-
theranorû
consilia in
sedandis
tumultib⁹
doctrinæ
suæ.

IV.
Melãchth.
conatur
Synodum
dissuadere.

ANNO
1555.

Ideoque tergiuersatus est, quantum potuit, & negotium iniectâ morâ suspendit. Atque id dissimulanter quidem. Neque enim quod Synodi iudicium defugeret, publicè fuit ausus profiteri: Quanquam rogatus aliquando sententiam, an scilicet conuocandam censeret Synodum ad quam docētes in Saxonis

*In epist. ad
Cam. p. 679*

alijque Lutheranorum ecclesijs omnes conuenirent, apertè disfluasit; quod hæc ipsius verba testantur: In aulâ deliberationes sunt,

” inquit, ἐπισύνοδος πάντων διδασκάλων ἐν σαξο-

” νικαῖς καὶ ἄλλαις ἐκκλησίαις συγκροτητέα! An

” Synodus omnium docentium in Saxonis

” & alijs Ecclesijs conuocanda sit? Idque petit

” dux Charitiorum & Palatini; & arbitror

” τὸν λάσκιον autorem esse huius consilij. Ego

*In epist. ad
Cam. p. 712*

Laconicum illud ὅν respōdi. Hæc Melanchthon non ignorans de capite suo futura comitia, si coiret Synodus. Interea Flacianiferuebant, adeoque æstuabant in hoc negotium, & quos in manibus habebant principes, in eam partem incitabant. Cumque rem

Ann. 1556.
Conuentus
Flacianorum.

viderent diutius extrahi, quam ferret ipsorum ardor summumque desiderium, ipsi conuentum habuerunt, ijs tantum vocatis, qui contra Melanchthonem eiusque socios Flacium ducem sequebantur.

*Ibid. p. 700
Melanchth.
opinio.*

Innotuit hoc statim Melanchthoni, qui nutus & actiones istius omnes lynceis oculis obseruabat; nec quid de hoc conuentu opinaretur, ad tuos dissimulauit. Dū aulæ de Synodis deliberant, inquit, iam συνεκροτήθη βλα-

βλακική σύνοδος, coacta est Flacica Synodus: ANNO
 In qua, quid decretum sit, nondum scio, nec 1556.
 curiosè inquirō. Existimo enim κεφάλαιον
 τιμωνικῶν caput timonicum esse: Quicquid
 agent alij, cōiurabunt se turbaturos esse; nec
 tamen de vlla re magna differēt, sed de li-
 centia vulgi amplificanda excitabunt κροτο-
 δορύβους, plausibiles tumultus. Hæc tristis-
 sima confusio Ecclesiæ tantum mihi dolo-
 rem affert, vt libenter ex hac vita discessurus
 sim: Ac video me non procul à meta abesse.
 Perferuntur ad me etiam atroces sermones
 magnatum quorundam, qui etsi à Sycophā-
 tis incenduntur, tamen suo fortasse etiam o-
 dio ardent.

Hæc Melanchthon 7. Februarij an. 1556. Melanchth.
 ad Camerarium. Ne verò Flaciani vel mi- monetur
 nus humani viderentur in præceptores suos, de resipi-
 vel erga illos parum grati, Melanchthoni scentia à
 velut in errorem prolapsō gratiam offere- Flacianis.
 bant & reconciliationem, si modo respice-
 ret, seque deliquisse grauitè ex ipsorum
 præscripto fateretur. Et Flacius quidem, vt
 Melanchthonem ad pœnitentiam adduce-
 ret, postulauit colloquium, accessitque pro-
 prius, & Cosvvicum eum euocauit; quod est
 oppidum Saxonix non procul V Vittenber-
 ga distans. Ille verò cum Flacio solus in col-
 loquium venire recusauit; quod homini pa-
 rum fideret, eumque putaret occasionem ca-
 ptare, vt post collationem hanc nouas thea-
 tro suo fabellas venditaret. Ventum tamen
 y est ad

Cosvvicū
 à Flacio e-
 uocatur, ad
 priuatum
 congressū.

ANNO

1556.

*Schlusselb.
in catal. ha-
ret. li. 13.*

est ad colloquium, cuius acta postmodum typis diuulgata fuerunt. Interim nihil effectum est; nisi quod Flacius eiusque gregales in Melanchthonem & reliquos Adiaphoristas euangelij desertores, vt loquebantur, grauius exarserunt.

Ad disputationem publicam inuitatur.

*In epist. ad
Cam. pag.
708.*

Cum hac via nihil efficerent, ad publicam disputationem prouocarunt; a qua Melanchthon propter iniquas conditiones à Flacianis propositas, vt dicebat, non minus, quam à Synodo abhorruit. Imò fractus animo elanguit, cum hoc dirimendae controversiae medium aduersarij proponerent; quod hæc ipsius ad Camerarium verba testantur: *Languefacit me cupientem vobiscum proficisci metus disputationum περί δι-
αλαγῆς* cum Polyphemi filijs (Flacianis) qui eas mihi leges ferunt, quas Deo iuuantem non accepturus essem, etiamsi in latomias eundum esset. Non recusò ex hac regione discedere, quandocunq̃ Deus volet &c.

Cum suis exagitur à Flacianis.

Igitur cum Flaciani se reijci viderent atque contemni, quascunq̃ demum proponerent dissidij componendi rationes, ad arma denuò conclamatum fuit in Melanchthonem, & Melanchthonicos Adiaphoristas, Interimistas, Maioristas, Synergistas; in quos Flaciani calamo simul & lingua vehementer debachati sunt, eosque plaustris conuitorum obruerunt: Nec aliter cum illis actum fuit, ac si fide penitus abnegata caulam

causam euangelij prodidissent, & portenta
nebulonum essent in vltimas terras depor-
tanda. ANNŌ
1556.

Ominatus hanc tempestatem fuerat Me-
lanchthon sub initium huius anni, quem ob
domesticas concionatorum rixas atq; cōten-
tiones infaustum omninō futurum prēdixe-
rat. Ego, inquit, & magnos principum mo-
tus, & docentium rabiem maiorem metuo:
Nec solum positu astrorum moueor, sed et-
iam ipsis παρασκευᾶς. Hæc Melanchthon:
Quem hanc ob causam potissimum Flaciani
tam crudeliter flagellabant, & acerbis cri-
minationibus insectabantur, quod an. 1548.
& 1549. consultationibus interfuit de libro
Augustano per Mauritium institutis, quas
isti nihil aliud, quam defectionem ab euan-
gelio, & papatus, vt loquuntur, restitutio-
nem integram fuisse clamitabant. Id Fla-
cius odiosè passim inculcat, & prolixo qui-
dem verborum ambitu, eadem frequenter
repetens ad fastidium vsque. Vt vero pro-
bet, quod de restitutione papatus asserit, va-
rijs ad persuadēdum rationibus vtitur; qua-
rum nonnullas, & præcipuas quidem subiū-
gimus ex ipsius libello depromptas, quem
Narrationem actionum certaminumq; suo-
rum inscribit.

*In epist. ad
Cam. p. 698*

“
“
“
“

*Causæ
odij.*

*Variæ ra-
tiones Fla-
cij de resti-
tuto papa-
tu.*

Principio religionis articulos omnes in
actionibus per Mauritium institutis, cum E-
piscopis Catholicis tandem cōciliatos fuisse
dicit, Canone tantum excepto; Neque verò

L.

γ 2

Episco-

ANNO
1556.

2.
Canones
quatuor
ex Misnica
actione
collecti.
1.

Episcopus Theologis Lutheranis, sed hos illis in omnibus dogmatibus cessisse; quemadmodum ex actione Gutterbocensi notum sit, tum ex Lipsiensi decreto, quod post varias deliberationes loco conclusionis promulgatum constat. Deinde quatuor Canones facit, ex ipso Misnicarum actionum progressu serieque formatos, ex quibus hoc ipsum dicit euidenter demonstrari posse. Primus est, cum Mauritius Ordinibus in conuentu proponeret libellum Augustanum, deque eo recipiendo mandatum Cæsaris adiungeret, Melanchthonem cæterosque sententiam rogatos respondisse, morem gerendum Cæsari, quantum eius fieri possit, atque ita agendum in hac causa, vt Cæsar intelligat, & innotescat publice, principem cum suis omnibus esse pacis atque concordiaë & tranquillitatis amantem: nec se quidem hac in parte officio defuturos. Secundus Canon est, Restituendos esse ritus omnes vsitatos in Ecclesia veteri, quos hæctenus Catholici retinuerint. Tertius, Theologos, ait, in fine decreti vel Interim Lipsiensis polliceri, quod vnà cum Episcopis scrutari velint scripta Sanctorum Patrum, & ex eorum sententia negotium hoc transigere. Atque inde natam ait Ordinationem ecclesiasticam, totum chaos (vtor verbis Flacij) papisticorum rituum continentem, quæ concionatoribus anno 1549. in autumno Lipliam euocatis prælecta fuerit.

rit. Quartus Canon est, Episcopus Lipsiæ de recipiendo decreto interpellatos respondisse, imò publicè protestatos esse, se decretum illud & declarationem Ordinum in eam partem accipere, quod obtemperare velint Cæsari, & librum Augustanum recipere; quodque ea, quæ in decreto Lipsienti breuiter & obscurè dicta sint, iuxta librum Augustanum sint declaranda.

ANNO
1556.
4.

Hos quatuor Canones ex actis publicis formatos, velut axiomata Flacius ponit, ex quibus hanc infert conclusionem, quam ipse verbis eloquar: Hæ quatuor regulæ totum papatum, quantum quantum est recipiunt & comprobant. Vnde porrò concludit Melanchthonem, cæterosque qui actionibus istis interfuerunt, factos apostatas, euangelioque deserto ad papistarum castra transfugisse. Quanquam conclusio hæc paulò laxior est, & plus comprehendit, quam ex actionibus per Mauritium susceptis inferendum erat. Nec enim Melanchthon omnia Ecclesiæ Romanæ dogmata probauit, canone tantum excepto: Imò ne id facere videretur, non semel protestatus est, sese ab Augustanæ Confessionis doctrina nequaquam discessurum.

Flacij ex his canonibus illatio.
“
“
Schlusselb. li. 13. bar. pag. 822.

Flacij mendacium.

Augustanus liber à Flacianis, Lipsicum Interim nominatur.

Atque hæc causa fuit, cur repudiato, quem recipiendum vrgebat Cæsar, Augustano libro, nouum quendam eiusdem argumenti conficerent, quem Flaciani Lipsicum

ANNO
1556.

Protestatio
Melanchth.

Lipfienfe
decretum
cothurno
fimile.

Melancht.
quare pro-
ditæ veri-
tatis reus.

ficum Interim per contumeliam appellante
Is verò non per Theologos, sed per politi-
cos confiliarios quosdam, Carlouitium im-
primis & Cimmerftadium viros doctos,
confarcinatus fuit, eodem capitum ordine
feruato, quem fequitur liber Auguftanus,
verbis autem & phrafibus eo temperamen-
to concinnatis, vt de dogmatibus, Canone
tantum excepto, nihil diuerfum ab Augu-
ftano libro continere videretur. Atque is
liber cum probaretur in Conuentu Lipfien-
fi (in quo nobiles & ciuitatum incolas ad
mille præfentes fuiſſe dicuntur) Melanch-
thon, cæteri que concionatores proteſtati
funt ſcripto quodam exhibito, probare ſe
decretum, vel ſcriptum Lipficum non in alio
ſenſu, quam pridem à ſe declarato. Epiſco-
pi contra eidem decreto ſe dicunt aſſentiri,
non alia conditione, quam vt iuxta men-
tem Cæſaris in Auguſtano libro declara-
tam, intelligatur. Igitur decretum Lipfien-
ſe cothurno fimile fuit; cuius verbis vtri que
mentem ſuam eloqui ſe profitebantur; cum
interim ſententijs inter ſe toto cœlo diſſide-
rēt. Melanchthon verò, quem apoſtaſiæ Fla-
ciani reum faciunt, atque transfugij ad Ec-
cleſiam Romanam, eam ob cauſam probrum
illud & calumniam pertulit, quod de dog-
matibus loquendi formam admitteret apud
Lutheranos inuſitatam, tametiſi ſenſum Au-
guſtanæ Confefſionis retinebat; & ritus
Catholicos recipi pacis ſtudio, periculi que
vitan-

